

“Təsdiq edilmişdir”

**Azərbaycan Respublikası Milli
Depozit Mərkəzinin Müşahidə
Şurasının**

_____ 2025-ci il tarixli qərarı
ilə

Protokol № _____

Sədri _____ E.Əlizadə

**Azərbaycan Respublikası Milli Depozit Mərkəzinin Cinayət yolu ilə əldə
edilmiş əmlakın ləqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə
qarşı mübarizə haqqında**

Siyasəti

1. Ümumi müddəalar

1.1. “Azərbaycan Respublikası Milli Depozit Mərkəzinin Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında Siyasəti” (bundan sonra – Siyasət) Azərbaycan Respublikası Milli Depozit Mərkəzinin (bundan sonra – MDM) cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə fəaliyyətinin prinsip, məqsəd və əsas fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirir.

1.2. Bu Siyasət “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında”, “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında” (bundan sonra – Qanun), “Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunları, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitoring Xidmətinin “Öhdəlik daşıyan şəxslərin daxili nəzarət proqramının cavab verməli olduğu minimum Tələblər”i, Maliyyə Tədbirləri Üzrə İşçi Qrupu – FATF-in tövsiyələri, habelə Azərbaycan Respublikası Milli Depozit Mərkəzinin (bundan sonra MDM) Nizamnaməsi əsasında hazırlanmışdır.

1.3. MDM əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi (bundan sonra - ƏL/TM) risklərini nəzərə alaraq əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə (bundan sonra - ƏL/TMM) proqramını (siyasətini) hazırlamışdır. Bu proqrama ƏL/TMM ilə bağlı təşkilatdaxili qayda və prosedurlar, “öz müştərini tanı” prinsipləri üzrə eyniləşdirmə və verifikasiya tədbirləri (bundan sonra – ÖMT tədbirləri), müntəzəm monitoringin aparılması və şübhəli əməliyyatların aşkar olunması və onlarla bağlı hesabat verilməsi prosesləri daxildir.

1.4. Qanun, digər aidiyyəti normativ hüquqi aktlar və normativ xarakterli aktlar ilə öhdəlik daşıyan şəxslər üçün nəzərdə tutulan bütün tələblər MDM-in maliyyə xidmətləri sahəsində fəaliyyəti zamanı tətbiq olunur. MDM qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər fəaliyyətləri zamanı əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə çərçivəsində şübhəli əməliyyatların müəyyən edilməsi və onların qarşısının alınması üçün zəruri hallarda əlavə tədbirlər görə bilər.

2. Əsas anlayışlar

2.1. Bu Siyasətdə istifadə olunan “benefisiar mülkiyyətçi”, “işgüzar münasibətlər”, “terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi”, “siyasi nüfuzlu şəxslərin yaxın qohumları”, “siyasi nüfuzlu şəxslərin yaxın münasibətdə olduğu şəxslər”, “cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması”, “nəzarət orqanları” anlayışları Qanunla müəyyən edilmiş mənalara ifadə edir. Siyasətdə aşağıdakı anlayışlar istifadə olunur;

2.2. **Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak** - Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində təsbit edilmiş cinayətlərin törədilməsi nəticəsində birbaşa və ya dolaylı yolla əldə olunmuş hər hansı pul vəsaitləri, daşınar və ya daşınmaz, maddi və ya qeyri-maddi əmlak, mülkiyyət hüquqlarını təsdiq edən hüquqi alətlər və sənədlər;

2.3. **Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması (ƏL)** - cinayət yolu ilə əldə edildiyini bilə-bilə əmlakın əldə edilməsinin həqiqi mənbəyini gizlətmək və ya cinayət törətmiş şəxsin məsuliyyətdən yayınması üçün ona kömək etmək məqsədilə belə əmlakın konversiyası və ya köçürülməsi, yaxud həmin məqsədlərlə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakdan istifadə etməklə maliyyə əməliyyatlarının və ya digər əqdlərin həyata keçirilməsi, yaxud cinayət yolu ilə əldə edildiyini bilə-bilə əmlakın həqiqi xarakterinin, mənbəyinin, yerinin, onlara sərəncam verilməsinin, onların yerdəyişməsinin, belə əmlaka olan hüquqların və ya onların kimə məxsus olmasının ört-basdır edilməsi və ya gizlədilməsi;

2.4. **Terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi (TM)** - əldə olunma mənbəyindən asılı olmayaraq əmlakın tamamilə və yaxud qismən, bilavasitə və ya dolayısı ilə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş əməllərin şəxs və ya qrup (dəstə, təşkilat) tərəfindən hazırlanmasının, təşkil olunmasının və ya törədilməsinin, yaxud terrorçunun və ya terrorçu qrupun (dəstənin, təşkilatın) maliyyələşdirilməsi üçün istifadə olunacağını bilərək əmlakın qəsdən toplanılması və ya verilməsi;

2.5. **ƏL/TMM** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə;

2.6. **ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət proqramı** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə MDM-in kompleks daxili nəzarət tədbirləri;

2.7. **Müştəri** – “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Qanunun 19.1-ci maddəsində göstərilən təsisatlar və emitentlər;

2.8. **Məsul şəxs** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı fəaliyyət üzrə daxili qayda, prosedur və nəzarət mexanizmlərinin tələblərinə əməl edilməsinə nəzarət etməyə, əməliyyatların (əqdlərin) monitorinqini aparmağa, Maliyyə Monitorinqi Xidməti (MMX) ilə məlumat mübadiləsini həyata keçirməyə, o cümlədən monitorinq olunmalı əməliyyatlarla bağlı hesabatları MMX-yə təqdim etməyə, habelə Müşahidə Şurası və (və ya) İdarə Heyətinə ƏL/TMM üzrə hesabatlar təqdim etməyə məsul olan şəxs;

2.9. **Benefisiar mülkiyyətçi** – son nəticədə müştəriyə nəzarəti həyata keçirən və ya hüquqi şəxs, yaxud xarici hüquqi təsisat olan müştərinin əsl sahibi olan və (və ya) xeyrinə əməliyyat aparılan və (və ya) əqdlər bağlanan, habelə son nəticədə hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi təsisat üzərində effektiv nəzarəti həyata keçirən fiziki şəxs (şəxslər);

2.10. **İşgüzar münasibətlər** – öhdəlik daşıyan şəxslərin peşəkar fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı öz müştəriləri ilə formalaşdırdıqları, tərəflərin qarşılıqlı hüquq və vəzifələrinə əsaslanan, birdəfəlik xarakter daşımayan peşəkar münasibətlər;

2.11. **FATF** – cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının maliyyələşdirilməsinə qarşı global maliyyə sistemini qorumaq üçün müvafiq siyasətin formalaşdırılması və yayılmasını təmin edən müstəqil hökumətlərarası qurum;

2.12. **Komplayens sistemi** - müstəqil qərarvermə səlahiyyətinə malik məsul şəxsin təyin edilməsi də daxil olmaqla MDM-in daxili qayda, prosedur və nəzarət mexanizmlərinin Qanuna, ƏL/TMM sahəsində digər hüquqi aktlara, habelə Mərkəzi Bank və MMX tərəfindən müəyyən edilən tələblərə uyğun olaraq tərtib edilməsini və MDM-in rəhbərliyinin və işçilərinin əmək funksiyalarının icrası zamanı qeyd edilən sənədlərə əməl etməsini şərtləndirən tədbirlər sistemi;

2.13. **Xüsusi indikatorlar** – MDM tərəfindən əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsi və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ilə bağlı olmasına şübhə üçün kifayət qədər əsas yaradan halların aşkar edilməsi üzrə minimum meyarlar;

2.14. **Beynəlxalq sanksiya** – Dövlətlərin, çoxtərəfli və ya regional təşkilatların dövlətlərə və ya təşkilatlara qarşı təhlükəsizlik maraqlarını qorumaq və ya beynəlxalq hüququ qorumaq, beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyi təhdidlərdən müdafiə etmək üçün diplomatik səylərinin bir hissəsi olan siyasi və iqtisadi qərarlar;

2.15. **Sanksiya** – Dövlət orqanları və ya digər xarici təşkilatların (OFAC, Aİ, BMT) beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş davranış və normaları pozan (terrorizm və terror

təşkilatlarının dəstəyi, silahların yayılması, insan hüquqlarının pozulması, korrupsiya və s.) ölkələrə, təşkilatlara, qruplara, qurumlara və şəxslərə qarşı qəbul etdikləri məhdudlaşdırıcı tədbirləridir;

2.16. **Siyasi nüfuzlu şəxslər** – hər hansı dövlətdə (ərazidə) və ya beynəlxalq təşkilatda mühüm dövlət və ya ictimai vəzifə tutan və ya əvvəllər belə vəzifəni tutmuş şəxslər (dövlət və hökumət başçıları, dövlət orqanlarının (qurumların) rəhbərləri, onların müavinləri, qanunverici orqanın üzvləri, siyasi partiyaların idarəetmə orqanlarının üzvləri, ali və konstitusiya məhkəmələrinin hakimləri, ali auditi həyata keçirən nəzarət orqanlarının və mərkəzi bankların idarəetmə orqanlarının üzvləri, fəvqəladə və səlahiyyətli səfirlər, müvəqqəti işlər vəkilləri, ali hərbi və ali xüsusi rütbəli şəxslər, dövlət müəssisələrinin idarəetmə orqanlarının üzvləri, beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri, onların müavinləri, idarəetmə orqanlarının üzvləri). Bu Siyasətdə Siyasi nüfuzlu şəxslər anlayışına siyasi nüfuzlu şəxslərin yaxın qohumları və siyasi nüfuzlu şəxslərin yaxın münasibətdə olduğu şəxslər də aiddir.

3. Siyasətin məqsədi

3.1. Siyasətin əsas məqsədi cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsində MDM-dən vasitəçi olaraq istifadə olunmasının qarşısının alınması, MDM-in işgüzar nüfuzunu ƏL/TM ilə bağlı risklərdən qorumaq, MDM-in əməkdaşlarını ƏL/TM ilə bağlı hadisələri müəyyən etmək və qarşısını almaq məqsədilə təlimatlandırmaq, MDM-i və onun əməkdaşlarını hüquqi aktlarda nəzərdə tutulan ƏL/TMM üzrə tələblərdən irəli gələ biləcək məsuliyyət tədbirlərindən qorumaq məqsədilə ümumi prinsiplər müəyyən etmək, ƏL/TMM ilə bağlı hüquq pozmaların aşkar edilməsi və qarşısının alınmasına dair tədbirləri aydın bəyan etməkdir.

4. Siyasətin prinsipləri

4.1. MDM-in ƏL/TMM sahəsindəki fəaliyyəti aşağıda qeyd olunan prinsiplərə əsaslanır:

4.1.1. **qanunvericilik prinsipi** – ƏL/TMM sahəsindəki Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq normativ hüquqi sənədlər ilə müəyyən edilmiş tələblərə riayət edilməsi;

4.1.2. **müştərini tanı prinsipi** – Müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tətbiq edilməsi, mövcud və potensial müştərilərin profilinin və həyata keçirdikləri əməliyyatlarının hərtərəfli təhlil və davamlı monitoring edilməsi;

4.1.3. **risk əsaslı yanaşma prinsipi** – risklərin qiymətləndirilməsi və onların potensial risklilik dərəcəsinə uyğun təsnifləşdirilməsi əsasında effektiv və adekvat mübarizə tədbirlərinin müəyyən edilməsi;

4.1.4. **hesabatlılıq prinsipi** – ƏL/TMM üzrə fəaliyyətin bütün mərhələlərində nəzarət tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə effektiv hesabatlılıq sisteminin qurulması;

4.1.5. **peşəkarlıq və məsuliyyətlik prinsipi** – MDM-in əməkdaşlarının ƏL/TMM üzrə aidiyyəti normativ və normativ xarakterli aktların tələblərindən xəbərdar olması, onların pozulmasına görə məsuliyyətini dərk etməsi və buna uyğun davranması;

4.1.6. **sıfır tolerantlıq prinsipi** - qeyri-qanuni məqsədlərlə bağlı əməliyyatların aparılmasına və işgüzar münasibətlərin yaradılmasına məhdudiyyətlərin tətbiq edilməsi;

4.1.7. **məlumat mübadiləsi** – Qanunla müəyyən olunan hallarda aidiyyəti qurumlara müvafiq məlumatların ötürülməsi.

5. İşgüzar münasibətlərin yaradılması qadağan edilən fəaliyyət sahələri və növləri

5.1 MDM-də ƏL/TMM çərçivəsində qadağan edilən fəaliyyət sahələri və növlərinə aşağıdakılar aiddir:

5.1.1 Uydurma adlarla və ya anonim hesabların açılması;

5.1.2 Qiymətli kağızların (əqdlərin) uydurma adlar istifadə edilməklə və ya anonim olaraq qeydiyyatı qəbul edilməsi və ya hüquqların ötürülməsi;

5.1.3 “Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq sanksiya tətbiq edilən fiziki şəxslərin və qurumların aktivləri ilə əməliyyatların aparılması və belə şəxslərlə işgüzar münasibətlərin qurulması;

5.2 Nüvə, kimyəvi, bakterioloji (bioloji) və toksin silahların, həmçinin onların daşıyıcı vasitələrinin və əlaqəli materiallarının istehsalı, əldə edilməsi, inkişaf etdirilməsi və təkmilləşdirilməsi, idxalı, ixracı, daşınması, ötürülməsi, toplanılması, istifadəsi, eləcə də bu silahlara sahiblik və ya onların daşınmasında vasitəçilik fəaliyyəti, habelə maliyyə xidmətlərinin təmin edilməsini həyata keçirən şəxslərlə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.1 Tənzimlənməyən xeyriyyə təşkilatları ilə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.2 Qanunvericiliklə tənzimlənməyən kazino, mərc oyunları ilə məşğul olan şəxslərlə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.3 “Shell” tipli şirkətlərlə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.4 Narkotik və digər psixotrop maddələrin istehsalı, satışı və daşınması ilə məşğul olan şəxslərlə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.5 Böyükər üçün əyləncə (“adult entertainment” / “red light business”) ilə məşğul olan şəxslərlə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.6 İnsan alveri, insan qaçaqmalçılığı ilə məşğul olan şəxslərlə işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması;

5.2.7 Müştəri tərəfindən açıq-aşkar iqtisadi və ya qanuni məqsədi olmayan və (və ya) ƏL/TM ilə bağlı olmasına dair əsaslar olan əməliyyatların aparılması;

5.2.8 MUT aparılması mümkün olmayan şəxslərlə əməliyyatların aparılması;

5.2.9 Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü təhdid edən ölkələrin rezidentləri (və ya əsas fəaliyyəti bu ölkədə olan), yaxud bu şəxslərlə işgüzar münasibətdə olan fiziki və hüquqi şəxslər ilə (beynəlxalq təşkilatlar istisna olmaqla) işgüzar münasibətlərin qurulması və əməliyyatların aparılması.

5.3 Risk əsaslı yanaşma prinsipləri

MDM FATF-ın tövsiyələrinə uyğun olaraq ƏL/TMM istiqaməti üzrə qurulan daxili nəzarət proqramı və risklərin idarə edilməsi prosesində risk-əsaslı yanaşma prinsiplərini tətbiq edir. Bu prinsiplərə əsasən MDM müştəri, əməliyyat, məhsul, kontragent və ölkə risklərinin təsbit edilməsi, qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi prosesini həyata keçirir. Müştərinin risk reytingi müştərinin profilindən, göstərilən xidmət, apardığı əməliyyatların xarakterindən asılı olaraq

dəyişkən parametirlidir. İşgüzar münasibətlər davam etdikcə, habelə onların mahiyyətində dəyişiklik olduqda müştərinin risk dərəcəsi üzrə yenidən qiymətləndirilmə aparılır.

5.3.1 Ümumi risk qiymətləndirilməsi

Yeni işgüzar münasibətlərə daxil olarkən və ya mövcud müştəri münasibətlərin davamlı monitorinqi zamanı MDM bir neçə meyar əsasında müştəri ilə bağlı ƏL/TMM üzrə risk reytingi müəyyən edir:

- Müştəri növü;
- Təsis edildiyi ölkə;
- Fəaliyyət göstərdiyi ölkə/ərazilər;
- İqtisadi fəaliyyət sahəsi;
- Benefisiar mülkiyyətçi, mühüm iştirak payına sahib şəxslər, təsisçi, idarə etmə orqanı üzvü və ya imza səlahiyyəti şəxslərin analizi.

Davam edən işgüzar münasibətlərdə MDM, müştərinin risk reytingini aşağıda qeyd olunmuş meyarları diqqətə alaraq yeniləyir:

- Müştəri risk amilləri;
- Məhsul, xidmət və əməliyyat üzrə risk amilləri;
- Çatdırılma kanallarının risk amilləri;
- Ölkələr və coğrafi risk amilləri.

5.3.2 Ölkələr və coğrafi risk amilləri

MMX tərəfindən müəyyənləşdirilən və MDM-ə təqdim edilən yüksək riskli zonalara münasibətdə tətbiq edilən konkret məhdudiyyət və xüsusi tələblər əsasında, həmin zonaların vətəndaşları, qeydiyyat, yaşayış və ya əsas fəaliyyət yeri müvafiq zonalarda olan şəxslərə münasibətdə gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq edilməlidir. MDM eyni zamanda FATF tərəfindən edilmiş çağırışlarda müəyyən edilmiş tədbirləri həyata keçirməlidir.

FATF çağırışları və qanunverciliklə müəyyən olunmuş ölkələrdən əlavə olaraq, aşağıdakı siyahılarda qeyd edilmiş dövlətlər (ərazilər) yüksək riskli hesab olunur:

- “Boz” və “qara siyahı”ya daxil edilən ölkələr
- Amerika Birləşmiş Ştatlarının Xarici Aktivlərin İdarəedilməsi Ofisinin (OFAC) sanksiya siyahısı;
- FATF-in yüksək riskli və əməkdaşlıq etməyən ölkələrin (ərazilərin) siyahısı;
- Azərbaycan Respublikasının yüksək riskli və əməkdaşlıq etməyən ölkələr (ərazilər) siyahısı və güzəştli vergi tutulan ölkələrin və ərazilərin siyahısı;
- FATF-in qarşılıqlı qiymətləndirmə hesabatları;
- Avropa İttifaqının ƏL/TMM sistemində Strateji Çatışmazlıqları olan Yüksək Riskli Üçüncü Ölkələrin siyahısı və vergi məqsədləri üçün əməkdaşlıq etməyən ölkənin (ərazilərin) siyahısı;
- Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması üzrə Bazel Komitəsinin indeksi;
- Birləşmiş Millətlər Təşkilatının sanksiyalarının, embarqolarının və digər oxşar tədbirlərini müəyyənləşdirən siyahılar;
- Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Narkotiklər və Cinayətkarlıq üzrə İdarəsinin hesabatları.

5.4. Müştəri uyğunluğu tədbirləri

MDM müştərinin risk kateqoriyası əsasında müştəri uyğunluğu tədbirlərini tətbiq edir. MDM müştəri uyğunluğu tədbirlərini tam həcmdə yerinə yetirə bilmədiyi halda, heç bir biznes mənasibət yaratmır və ya davam etdirmir. Əgər belə bir zərurət yaranarsa, mövcud mənasibətə xitam verilməli və gələcəkdə heç bir əməliyyat icra edilməməlidir.

MDM-də aşağıdakı müştəri uyğunluq tədbirləri həyata keçirilir:

- Sadələşmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri (Simplified Due Diligence – SDD)
- Standart müştəri uyğunluğu tədbirləri (Standart Due Diligence – STDD)
- Gücləndirilmiş müştəri uyğunluq tədbirləri (Enhanced Due Diligence – EDD)

5.5 İşgüzar mənasibətlərin müntəzəm monitorinqi

5.5.1 ÖMT sənədlərinin müntəzəm qaydada yenilənməsi aşağıdakı kimi həyata keçirilir:

- Müştərilər və bənfisiar mülkiyyətçilərə aid ÖMT sənədləri müntəzəm qaydada yenilənir.
- ÖMT sənədlərinin yenilənməsi Risk Əsaslı Yanaşma tətbiq edilərək aşağıdakı intervalla həyata keçirilir:

- Yüksək riskli müştəri: hər il
- Orta riskli müştəri: hər iki ildən bir
- Aşağı riskli müştəri: hər üç ildən bir
- İşgüzar mənasibətlərin gedişində baş verən hadisələrdən (məs., müştərinin işgüzar nüfuzu ilə bağlı kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunan xəbər və s.) asılı olaraq sənədlərin yenilənmə müddəti dəyişə bilər.

5.6 Müştəri məlumatlarının siyahılar üzrə yoxlanılması:

5.6.1 Müştərilərin, habelə bənfisiar mülkiyyətçilərin adları MDM-in əməliyyat sistemində saxlanılır. Aşağıdakı hallarda qeyd olunan şəxslərin adlarının sanksiya siyahıları, müstəqil və etibarlı məlumat bazalarında yoxlanılması həyata keçirilir:

5.6.1.1 İşgüzar mənasibət qurulan zaman və işgüzar mənasibətlərin davamlılığı müddətində (ən azı rübdə bir dəfə olmaqla);

5.6.1.2 Müştəri məlumatlarına düzəlişlər edilən zaman;

5.7 Əməliyyatların monitorinqi;

5.8 ƏL/TMM proqramı çərçivəsində MDM müştərilərin həyata keçirdiyi əməliyyatların müştəri profilinə və işgüzar mənasibətin mahiyyətinə cavab verməsini müəyyən etmək üçün, müştərinin əməliyyatlarının müntəzəm monitorinqini həyata keçirir. Monitorinq tədbirləri Qanuna, digər hüquqi aktlara, MDM-də komplayens risklərinin idarə edilməsi və monitorinqi qaydalarını tənzimləyən müvafiq təşkilat daxili normativ sənədlərə əsasən həyata keçirilir.

5.9 Şəxslərin hədəfli maliyyə sanksiyaları üzrə yoxlanılması isə “Hədəfli maliyyə sanksiyalarının tətbiqinə dair Qayda” ya uyğun formada həyata keçirilir.

5.10 Siyasi nüfuzlu şəxslər üzrə neqativ məlumatların aşkarlanması məqsədilə RİKŞ-in əməkdaşları tərəfindən açıq mənbələrdə həmin şəxslər üzrə manual qaydada yoxlama aparılır.

6. MDM-in ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət proqramı

6.1. MDM-in ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət proqramı aşağıdakı elementlərdən ibarətdir:

6.1.1 məsul şəxsin və məsul şəxs olmadıqda onu əvəz edən şəxsin müəyyən edilməsi də daxil olmaqla, müstəqil və effektiv komplayens sisteminin təşkil edilməsi;

6.1.2 işəgötürmə prosesində yüksək peşəkarlıq və vətəndaş qüsursuzluğu tələblərinin təmin edilməsi məqsədilə yoxlama prosedurlarının təsdiq edilməsi və işçilərin davamlı qaydada təlimlərə cəlb edilməsi;

6.1.3 mövcud sistemin səmərəliliyini daxili audit standartları əsasında qiymətləndirən müstəqil audit mexanizminin təşkil edilməsi;

6.1.4 daxili qayda və prosedurların, nəzarət mexanizmlərinin və onların inkişaf planlarının təsdiq edilməsi.

6.2. MDM-də ƏL/TMM üzrə daxili qaydaların, həmçinin onlara əlavə və dəyişikliklərin təsdiq edilməsi Müşahidə Şurası tərəfindən həyata keçirilir.

6.3. Bu Siyasət MDM-in ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət proqramının tərkib hissəsi olmaqla, MDM-in həmin sahədə daxili qayda və prosedurlarının əsasını təşkil edir. Bu Siyasətdən əlavə, MDM-də ƏL/TMM üzrə daxili qayda və prosedurlar ən azı aşağıdakılardan ibarətdir:

6.3.1. müştəri uyğunluğu tədbirlərinə və müştəri profili üzrə risklərin qiymətləndirilməsinə dair daxili qayda və prosedurlar;

6.3.2. müştərilərin benefisiar mülkiyyətçilərinin müəyyənləşdirilməsinə dair metodologiya və prosedurlar;

6.3.3. məlumat və sənədlərin saxlanılmasına və konfidensiallığına dair daxili qayda və prosedurlar;

6.3.4. şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması (yenilənməsi) meyarları (indikatorları);

6.3.5. şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması, təhlili, onlar barədə məlumat və sənədlərin Maliyyə Monitoringi Xidmətinə təqdim olunmasına dair Qayda;

6.3.6. şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması və idarə olunması meyarlarına (indikatorlar) dair prosedur;

6.3.7. institusional risk qiymətləndirilməsi metodologiyası və prosedurları;

6.3.8. yeni məhsulların yaradılması və istifadəyə verilməsinə dair daxili qayda və prosedurlar;

6.3.9. daxili auditin MDM-in daxili nəzarət proqramını qiymətləndirməsi üzrə standartları.

6.4. 6.3-cü bənddə qeyd olunan daxili qayda və prosedurlar ən azı ildə bir dəfə nəzərdən keçirilməli və zərurət olduqda yenilənməlidir.

6.4. MDM-də ƏL/TMM üzrə təlim proqramı

6.4.1. MDM ƏL/TMM sahəsi üzrə qanunvericiliyə, eləcə də MDM-in daxili nəzarət sisteminin tələblərinə, onların həyata keçirilməsi proqramlarına və daxili nəzarətin təşkili üzrə qəbul edilmiş təşkilatdaxili sənədlərə riayət etmələri ilə bağlı ƏL/TMM sahəsindəki zəruri biliklərin əldə edilməsi məqsədilə əməkdaşlar üçün təlim proqramları təşkil edir;

6.4.2. ƏL/TMM üzrə təlim proqramı hər təqvim ili üçün hazırlanmalı və MDM-in İdarə Heyəti (bundan sonra – İdarə Heyəti) tərəfindən təsdiqlənməlidir.

6.4.3. İşə qəbul olunmuş yeni əməkdaş ƏL/TMM siyasəti, habelə bu sahə ilə bağlı olan digər hüquqi sənədlərlə tanış olması məqsədilə Risklərin idarəedilməsi və Komplayens şöbəsi (bundan sonra – RİKŞ) tərəfindən ilkin olaraq təlimatlandırılır.

6.4.4. ƏL/TMM sahəsində həyata keçirilən təlimlər İdarə Heyəti tərəfindən illik əsasda təsdiqlənən təlim planına uyğun olaraq və plandan kənar həyata keçirilir.

6.4.5. ƏL/TMM sahəsində həyata keçirilən təlimlər ƏL/TMM Qanunu, "Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında" Qanunu, "Öhdəlik daşıyan şəxslərin daxili nəzarət proqramının cavab verməli olduğu minimum Tələblər", Mərkəzi Bank və MMX-nin digər aidiyyəti normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilən mövzuları əhatə edir.

6.4.6. Hər bir təlim verilmiş biliklərin qiymətləndirməsi ilə tamamlanır. Biliklərin yoxlanması üçün suallar verilir və təlimi müvəffəqiyyətlə keçmək üçün yoxlama zamanı müəyyən olunan minimal bal yığmaq tələb olunur.

6.4.7. ƏL/TMM sahəsində təlimlər həm fiziki iştirak şəraitində, həm də onlayn əsasda həyata keçirilir.

6.4.8. Təlimi tamamlamayan və ya yoxlamadan keçə bilməyən və təlimlərdə üzrsüz səbəbdən iştirak etməyən şəxslər barəsində müvafiq tədbirlərinin görülməsi üçün Məsul şəxs tərəfindən İdarə Heyəti qarşısında məsələ qaldırılır. Təlimi tamamlamayan şəxslərə bir dəfə də növbəti təlimdə iştirak etmək şansı verilir. Növbəti dəfə də təlimi keçməyən əməkdaşlar barəsində tədbir görülməsi üçün Məsul şəxs tərəfindən İdarə Heyəti qarşısında məsələ qaldırılır.

6.4.9. Aşağıdakı məlumatlar daxil olmaqla təlimlərin qeydiyyat məlumatları ən az 5 il müddətində saxlanılır:

- ƏL/TMM haqqında təlimin keçirilmə tarixləri;
- Təlimin mahiyyəti və məzmunu;
- Təlimdə iştirak edən əməkdaşların adları;
- İşçilərin təlimdə iştirak etmələri və təlimdən uğurla keçmələri barədə təsdiqləyici məlumatlar (məsələn, təlimdə iştirak etmiş işçilərin imzalanmış siyahısı və ya işçilərin iştirak etdiyi testlərin nəticələri və s.)

6.5 Arxivləşdirmə və sənədlərin saxlanması

6.5.1 MDM ÖMT üçün tələb olunan eyniləşdirmə sənədlərinin, pul vəsaitləri və ya digər əmlakla əməliyyatlara dair sənədlərin və məlumatların aşağıda göstərilən müddət ərzində məlumat daşıyıcılarında və ya elektron formatda saxlanmasını və məlumat, sənədlərin konfidensiallığını və təhlükəsizliyini, eləcə də yayılmasının qarşısının alınmasını təmin edir:

6.5.2 ÖMT tədbirləri həyata keçirilərkən əldə edilmiş bütün məlumatlar və sənədlər, işgüzar yazışmalar və pul hesabının rəsmiləşdirilməsi üçün digər sənədlər qanunvericiliklə daha uzun müddət nəzərdə tutulmadıqda- müştərinin hesabının bağlanması və ya müştəri ilə hüquq münasibətlərinə xitam verildikdən sonra ən azı beş il müddətində;

6.5.3 Müştəri və onun səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən həyata keçirilmiş pul vəsaitləri və ya digər əmlakla ölkədaxili və ya beynəlxalq əməliyyatlara dair sənədlər (məsələn, hesabdən çıxarış, əməliyyatın aparılması üçün əsas və s.) sənədləri qanunvericiliklə daha uzun müddət nəzərdə tutulmadıqda - əməliyyat başa çatdıqdan sonra ən azı beş il müddətində;

6.5.4 Mürəkkəb, qeyri-adi irihəcmli olan, habelə açıq-aşkar iqtisadi və ya qanuni məqsədi olmayan əməliyyatların təyinatının və mahiyyətinin aydınlaşdırılması üçün aparılmış təhlilin nəticələri də daxil olmaqla, belə əməliyyatlara dair sənədlər və məlumatlar - müştəri ilə hüquq münasibətlərinə xitam verildikdən sonra ən azı beş il müddətində.

6.5.5 Məlumat və sənədlər onların səlahiyyətli dövlət orqanları tərəfindən başlanmış cinayət işinin istintaqında, habelə məhkəmə baxışında sübut kimi istifadə edilməsinə imkan

verəcək qaydada təsdiqedicə məlumatlarla birgə arxivləşdirilir. Həmçinin sübut kimi istifadəsinin təmin edilməsi məqsədilə hər hansı əməliyyatın yenidən bərpa edilməsinə imkan verəcək qaydada saxlanılır.

6.5.6 Maliyyə bazarları tənzimləyicisinin tələbi ilə məlumat və sənədlər yuxarıda qeyd olunan müddətlərdən daha artıq saxlanıla bilər.

6.5.7 Yuxarıda qeyd olunan Qaydalarla əhatə olunmayan məsələlər isə ayrı-ayrı daxili qaydalar və ya təlimatlarla tənzimlənir.

7. Öhdəlik və vəzifələr

7.1 İdarə Heyəti əmək funksiyalarının xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq əməkdaşların vəzifə təlimatlarında ƏL/TMM-yə dair hüquq və vəzifələrinin qeyd edilməsini təmin edir və hər bir vəzifənin əmək funksiyasına uyğun olaraq xüsusiləşdirilmiş yanaşma tətbiq edir ki, əməkdaşlar bu vəzifə təlimatlarına əsasən məsuliyyət daşıyırlar. MDM-in nəzarət, icra və audit orqanlarının öhdəlik və vəzifələri aşağıdakı kimi müəyyən olunur.

7.2 Müşahidə Şurası:

7.2.1 Müşahidə Şurası MDM-in daxili qayda və nəzarət mexanizmlərinin Qanuna, ƏL/TMM sahəsində digər hüquqi aktlara, habelə nəzarət orqanı və MMX tərəfindən müəyyən edilən tələblərə uyğun olaraq tərtib edilməsinə nəzarət edir və aşağıdakıları icra edir:

- MDM-in ƏL/TMM üzrə siyasət, daxili qayda və onlara edilən hər hansı dəyişiklikləri təsdiq edir;
- MDM-in fəaliyyətinə adekvat ƏL/TMM üzrə təşkilati struktur formalaşdırır.
- MDM-in daxili auditorunun fəaliyyətinə nəzarət edir.

7.3 ƏL/TMM üzrə İdarə Heyətinə dair tələblər aşağıdakılardır:

7.3.1 ƏL/TMM üzrə qəbul edilmiş təşkilatdaxili sənədlərin tətbiqinə nəzarəti təmin etmək;

7.3.2 MDM-də müstəqil qərarvermə səlahiyyətinə malik məsul şəxsin vəzifəyə təyin edilməsi və ya vəzifədən azad edilməsi;

7.3.3 Düzgün və səmərəli daxili nəzarət və risklərin idarəedilməsi sisteminin qurulmasını təmin və icrasına nəzarət etmək;

7.3.4 ƏL/TMM ilə bağlı əməliyyatların qarşısını almaq məqsədilə daxili nəzarət və kommunikasiya prosesləri daxil olmaqla müştərinin qəbul edilməsi, riskin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi proseslərini müəyyən etmək, müntəzəm monitoring proseslərinin tətbiqinə nəzarəti təmin etmək;

7.3.5 Bu Siyasətin MDM-də tətbiq edilməsi və işçilərə çatdırılmasının təmin edilməsini həyata keçirmək;

7.3.6 Nəzarət orqanına "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın ləqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" və "Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarının tələblərinin pozulması faktları barədə bildiriş göndərilməsini təmin etmək;

7.3.7 ƏL/TMM üzrə funksiyaların yerinə yetirilməsinə imkan verən daxili təşkilati strukturun formalaşdırılmasını təmin etmək;

7.3.8 MDM-in ƏL/TMM sisteminin hüquqi aktlara və təşkilatdaxili sənədlərə uyğunluğunu təmin etmək;

7.3.9 ƏL/TMM tədbirlərinin tətbiqi üçün kifayət qədər texniki resursları və insan resurslarını təmin etmək;

7.3.10 Bu Siyasətin, o cümlədən Qanunun tələblərinin tətbiq olunmasının səmərəliliyini yoxlamaq məqsədlə auditinin müntəzəm keçirilməsini təmin etmək;

7.3.11 Əmək funksiyalarının xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq işçilərin vəzifə təlimatlarında ƏL/TMM-yə dair hüquq və vəzifələrinin müfəssəl şəkildə qeyd edilməsini təmin etmək və hər bir vəzifənin əmək funksiyasına uyğun olaraq xüsusişədirilmiş yanaşma tətbiq edilməsini təmin etmək;

7.3.12 Bu Siyasətin, o cümlədən ƏL/TMM sahəsi ilə bağlı digər təşkilatdaxili sənədlərin tələblərinə uyğun əməkdaşlara təlimin keçirilməsini təmin etmək.

7.4 Daxili Audit:

7.4.1 MDM-də ƏL/TMM sahəsində hüquqi aktların və daxili nəzarət proqramı çərçivəsində qəbul olunmuş, siyasət, daxili qayda, prosedurlar və nəzarət mexanizmlərinin tətbiq olunmasının səmərəliliyi daxili audit tərəfindən qiymətləndirilir. Burada əsas məqsəd tələblərin tətbiqindəki potensial səhvlərin və nöqsanların vaxtında aşkar edilməsi və bununla bağlı risklərin minimuma endirilməsidir. Müvafiq fəaliyyətin beynəlxalq standartlara uyğunluğunun təmin edilməsi məqsədi ilə kənar audit xidmətlərindən istifadə nəzərdə tutula bilər. Audit yoxlamalarının keçirilməsi vaxtı və müddətləri, yoxlanılacaq sahənin risk dərəcəsindən asılı olaraq, ancaq ildə bir dəfədən az olmayaraq həyata keçirilməlidir. Yoxlama hesabatı auditin məqsədlərini, əhatə dairəsini, nəticələrini, o cümlədən aşkar edilən nöqsan və çatışmazlıqları özündə ehtiva etməli və problemlərin mövcud olduğu hər bir sahə üzrə ətraflı tövsiyələri əks etdirən auditor rəyi ilə rəsmiləşdirilməlidir. Yekun hesabat məlumat üçün Müşahidə Şurası və İdarə Heyətinə təqdim edilməlidir.

7.5 Məsul şəxs:

- Məsul şəxsin vəzifəyə təyin edilməsi və ya və ya vəzifədən azad edilməsi İdarə Heyətinin sədri tərəfindən həyata keçirilir.

- Məsul şəxs vəzifəsini RİKŞ-in müdiri icra edir. Məsul şəxsin fəaliyyətində müstəqillik təmin olunmalıdır.

- Digər monitoring subyektlində əmək fəaliyyətinə cəlb olunmuş şəxslər və monitoring subyektlərinin rəhbərliyinin üzvləri yaxın qohumluq münasibətlərində olan şəxslər məsul şəxs ola bilməzlər.

- Məsul şəxsin şübhəli əməliyyatlara (əqdlərə) dair müstəqil qərar vermək, MDM-in ƏL/TMM ilə bağlı tabeliyində olan işçilərinə və struktur vahidlərinə göstəriş vermək səlahiyyətinə malikdir.

- Məsul şəxs həmçinin MDM-in işçilərinin və struktur bölmələrinin qarşılıqlı fəaliyyəti nəticəsində daxili qayda, prosedur və nəzarət mexanizmlərinə uyğun olaraq şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) vaxtında və təxirə salmadan aşkarlanması, dayandırılması və bu barədə dolğun məlumat və sənədlərin MMX-yə ötürülməsini həyata keçirir.

- MDM-də ƏL/TMM funksiyasını icra edən struktur risklərin idarəedilməsi, daxili nəzarət və ƏL/TMM fəaliyyətindən başqa digər işləri yerinə yetirməməli və müvafiq işlərin keyfiyyətli icrası üçün adekvat işçi heyətinə malik olmalıdır.

- Məsul şəxs və MDM-in ƏL/TMM ilə əlqədar işçiləri Qanunda nəzərdə tutulmuş məlumat və sənədləri əldə etmək hüququna malikdir.

- Hər hansı potensial riski vaxtında aşkar etmək məqsədilə, Məsul şəxs cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskinin idarə edilməsi üçün yeni məhsul xidmətlərin planlaşdırılması, inkişafı və təqibi mərhələlərində erkən iştirak etməlidir.

7.5.1 Məsul şəxsin vəzifələri aşağıdakı kimidir:

- MDM-in fəaliyyət istiqamətinə uyğun olaraq işçilər tərəfindən Qanunun, habelə daxili qayda, prosedur və nəzarət mexanizmlərinin tələblərinə əməl edilməsinə nəzarət etmək;
- MDM tərəfindən həyata keçirilən əməliyyatların (əqdlərin) gündəlik monitorinqinin aparılması və davamlı müştəri uyğunluğu tədbirlərini tətbiqinə nəzarət etmək, cari və şübhəli əməliyyatlar barədə müvafiq hesabatları hazırlayaraq qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müddətlərə uyğun olaraq nəzarət orqanına təqdim edilməsini təmin etmək;
- MDM-də həyata keçirilmiş əməliyyatlara (əqdlərə) dair məlumat və sənədlərin təqdim olunması barədə MMX-nın sorğularının cavablandırılmasını təmin etmək;
- ƏL/TMM sahəsində fəaliyyət üzrə aidiyyəti işçilərə mütəmadi təlimləri təşkil etmək;
- Əməliyyatın (əqdin) həyata keçirilməsinin dayandırılması ilə əlaqədar əmələ gələ biləcək problemlərin həlli istiqamətində tədbirlər görmək;
- Hər 6 (altı) ayda bir dəfə İdarə Heyətinə yüksək riskli əməliyyatlar (əqdlər), cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinə məruz qala biləcək potensial riskləri, müştərilərin, məhsulların, xidmətlərin, əməliyyatların, çatdırılma kanallarının və coğrafi yerləşmənin xüsusiyyətlərini ilə bağlı risklilik meyarları üzrə dəyərləndirilməsinə dair nəticələri, MMX-ya təqdim edilmiş hesabatlar və şübhəli əməliyyatlar barədə ümumi statistik məlumatları vermək;
- ƏL/TMM sahəsində işçilərin yol verdikləri qanun pozuntuları barəsində İdarə Heyətini məlumatlandırmaq;
- ƏL/TMM sahəsi üzrə qanunverciliklə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirmək.

7.5.2 Məsul şəxsin peşə ixtisasına və təcrübəsinə dair aşağıdakı tələblər gözlənilməlidir:

- Ali təhsilin və monitorinq subyektinin əsas fəaliyyəti çərçivəsində ən azı 2 illik iş təcrübəsinə malik olması;
- Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə sahəsində milli qanunvericiliyi, beynəlxalq standartları və tələbləri bilməsi;
- Məhkumluğun olmaması;

7.6 ƏL/TMM üzrə bütün əməkdaşlara dair tələblər aşağıdakılardır:

- 7.6.1 Qanundan və bu Siyasətdən irəli gələn tələbləri bilmək;
- 7.6.2 Bu Siyasətdə və ƏL/TMM üzrə qəbul edilmiş digər təşkilatdaxili sənədlərdə qeyd olunan tədbirləri yerinə yetirmək;
- 7.6.3 ƏL/TMM üzrə təlimlərdə iştirak etmək və həmin təlimləri müvəffəqiyyətlə tamamlamaq;
- 7.6.4 ƏL/TMM üzrə hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş yüksək riskli hallar barədə RİKŞ-i məlumatlandırmaq;
- 7.6.5 Şübhəli müştərilər və əməliyyatlar barədə məlumatları dərhal RİKŞ-ə ötürmək və bununla bağlı təşkilatdaxili sənədlərdə əks olunan tədbirləri yerinə yetirmək;
- 7.6.6 Şübhəli hallarla bağlı məlumatları müştərilərə açıqlamamaq.

8 Fəaliyyət istiqamətləri

Müvafiq sahədə MDM-in fəaliyyət istiqamətləri aşağıdakılardır:

8.1 Bu Siyasətin məqsədlərinə nail olmaq üçün aşağıdakı daimi və məqsədyönlü işlərin aparılması:

8.1.1 Komplayens risklərinin idarəedilməsi prosesinin təkmilləşdirilməsi;

8.1.2 “Müştəri uyğunluğu və yeni texnologiyaların tətbiqi zamanı verifikasiya tədbirlərinə, risk faktorlarının müəyyən edilməsinə və müştəri profilinin risk qruplarına aid edilməsinə dair Qaydalar”ın tələbinə uyğun prosesin qurulması.

8.2 ƏL/TMM tədbirlərinə MDM əməkdaşlarının cəlb olunması;

8.3 ƏL/TMM fəaliyyətində əməkdaşların peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi, tədrisinin təşkili və bilik səviyyəsinin yoxlanılması;

8.4 ƏL/TMM üzrə təşkilatdaxili mövcud normativ sənədlərin təkmilləşdirilməsi;

8.5 Qanunvericilikdə edilən dəyişikliklərə uyğun olaraq ƏL/TMM sahəsində daxili nəzarət tədbirlərinin mütəmadi yenilənməsi.

8.6 Müştəri uyğunluğu proqramının aparılması (Öz müştərini tanı – ÖMT):

8.6.1 Öz müştərini tanı proqramı daxilində müştərilər ilə işgüzar münasibətlərin qurulması yalnız müştəri və benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirilməsi prosedurunun tam şəkildə yerinə yetirilməsi ilə mümkündür. Müştəri və benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirilməsi qanunvericiliyə əsasən həyata keçirilməlidir. MDM ƏL/TMM tədbirlərinin tərkib hissəsi olaraq, müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində müştəri, benefisiar mülkiyyətçi, mühüm iştirak payına sahib şəxslər və onların səlahiyyətlərinin eyniləşdirilməsi məqsədilə Öz müştərini tanı proqramının aşağıdakı elementlərini də tətbiq edir:

- Müştərilərin qəbulu prosesi
- Eyniləşdirmə-verifikasiya tədbirlərinin icrası
- Hesabların monitorinqinin aparılması
- Müştərilərin risk əsaslı segmentasiyasının bölgüsü
- Yüksək riskli müştərilər üzrə monitorinqin həyata keçirilməsi

MDM ən azı aşağıdakı hallarda müştəri uyğunluğu tədbirlərini yerinə yetirməlidir:

- İşgüzar münasibətlər yaradılmazdan əvvəl
- Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məbləğ və ya ondan daha artıq məbləğdə həyata keçirilməsi gözlənilən hər hansı birdəfəlik əməliyyatdan əvvəl
- Əmlakın cinayət yolu ilə əldə edilməsinə və ya terrorçuluğun maliyyələşdirilməsində istifadə edilməsinə şübhə yaradan bütün hallarda
- Müştəri, benefisiar mülkiyyətçi, mühüm iştirak payına sahib şəxslər və onların səlahiyyətli nümayəndələri ilə bağlı əldə edilmiş məlumat və sənədlərin doğruluğuna və ya uyğunluğuna dair şübhələr olduqda.

8.6.2. MDM müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində aşağıdakıları həyata keçirir:

- Müştəri uyğunluğu məcburi olan hallarda müştərini eyniləşdirilməli, müştərinin eyniləşdirmə məlumatlarını etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya etməli və digər müştəri uyğunluğu tədbirləri həyata keçirilməlidir;

- Şəxsin müştərinin və ya digər şəxsin adından fəaliyyət göstərməsi üçün qanunverciliklə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş səlahiyyətinin olub-olmamasını müəyyən edir, həmin şəxsi eyniləşdirir və eyniləşdirmə məlumatlarını etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya edir və digər müştəri uyğunluğu tədbirlərini həyata keçirir.
- Benefisiar mülkiyyətçinin kimliyinin müəyyən edilməsinə tam əmin olanadək onu eyniləşdirir və benefisiar mülkiyyətçinin eyniləşdirmə məlumatlarını etibarlı, müstəqil mənbələrdən əldə edilən məlumat və sənədlər və ya informasiya ehtiyatları əsasında verifikasiya üçün tədbirləri görür.
- İşgüzar münasibətlərin məqsədini və mahiyyətini aydınlaşdırır və bu barədə müştəridən məlumat və sənədlər əldə edir.
- Müştəri uyğunluğu məlumatları və sənədlər əsasında müştər profilini yaradır.

8.6.3 Müştərilərə pul hesablarının açılması prosesi qanunvericiliyin, normativ hüquqi aktların tələbləri çərçivəsində həyata keçirilir. MDM işgüzar münasibətlərdə aşağıdakı müştəri uyğunluğu tədbirlərini davamlı olaraq tətbiq edir:

- Aparılan əməliyyatların müştəri barədə əldə edilmiş məlumat və sənədlərlə, habelə müştərinin fəaliyyəti və risk profili, o cümlədən maliyyə vəsaitinin mənbəyi haqqında məlumat və sənədlərlə uyğunluğunun müəyyən edilməsi məqsədi ilə əməliyyatların təhlil edir
- Mövcud olan məlumat və sənədlər nəzərdən keçirilib tədqiq edilərək yüksək riskli müştəriləri prioritetləşdirməklə müştəri uyğunluğu tədbirləri çərçivəsində əldə edilmiş məlumat və sənədlərin yenilənməsinin və adekvatlığını təmin edir

8.6.4 Müştəri ilə işgüzar münasibətlər qurulan zaman elektron müştəri bazasına daxil edilən və ya yenilənən məlumatlar əməliyyatı həyata keçirən əməliyyatçıdan başqa onun rəhbəri və ya səlahiyyətli şəxs olan digər ən azı bir işçi tərəfindən yoxlanılmalı və təsdiq edilməlidir.

8.6.5 MDM-də pul hesabları üzrə mütamadi monitoring həyata keçirilməsi tətbiq edilir. Hesabların monitoringi prosesində təsbit olunan qeyri-adi, şübhəlilik əlamətləri haqqında hesabatlar tərtib olunaraq MMX-ya təqdim edilir və dərhal İdarə Heyətinin sədrinə bu barədə məlumat verilir. MDM öz müştərini tanı proqramının tətbiqi prosesində risklərin təsbit olunması, qiymətləndirilməsi və mitiqasiya tədbirlərinin görülməsi məqsədi ilə risklərin idarə edilməsi prosesini həyata keçirir. MDM risklərin idarə edilməsi prosesi çərçivəsində cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi nəticəsində məruz qala biləcək maliyyə, nüfuz və digər risklər müdafiə səviyyələri şəklində idarəedilməsini təmin edir. MDM də cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi riskləri dörd səviyyəli müdafiə xətti ilə mitiqasiya edilir:

- Birinci səviyyə - müştərilərə xidmət göstərən və əməliyyatların icrasında iştirak edən struktur bölmələr
- İkinci səviyyə - Komplayens və risklərin idarə edilməsi funksiyalarını həyata keçirən struktur bölmə
- Üçüncü səviyyə - daxili audit
- Dördüncü səviyyə - nəzarət edici orqan(lar), kənar audit və konsultantlar

8.7 Monitoring olunmalı əməliyyatlar - MDM qanunvericilik və normativ aktlarla tənzimlənən, mütləq qaydada monitoring olunmalı əməliyyatların monitoringini həyata keçirir və MMX-ya müvafiq məlumatların ötürülməsini təmin edir.

8.7.1 MDM-də şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması, təhlili, onlar barədə məlumat və sənədlərin MMX-yə təqdim olunması özündə aşağıdakıları əks etdirən müvafiq prosedur sənədlərlə tənzimlənir:

- şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması (yenilənməsi) meyarları (indikatorları);
- şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması, təhlili, onlar barədə məlumat və sənədlərin Maliyyə Monitoringi Xidmətinə təqdim olunmasına dair Qayda;
- şübhəli əməliyyatların (əqdlərin) aşkarlanması və idarə olunması meyarlarına (indikatorlar) dair prosedur.

8.7.2 MDM-in əməkdaşları monitoring nəticəsində əməliyyatın (əqdin) meyarlara (indikatorlara) uyğun gəlməsi və ya onun xüsusiyyətlərində cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi əlamətlərinin aşkar edilməsi barədə məlumat hazırlayaraq məsul şəxsi məlumatlandırması və ona müştəri haqqında məlumat və sənədləri təqdim etməlidir. Məsul şəxsə əməliyyatın (əqdin) şübhəliliyi barədə məlumat daxil olduqda, habelə əməliyyatların monitoringi və davamlı müştəri uyğunluğu tədbirləri zamanı məsul şəxsin bu əməliyyat barədə ona təqdim olunmuş və ya reyestrdən götürdüyü məlumat və sənədləri müştəri və onun fəaliyyəti üzrə əlavə məlumat və sənədlərlə bərabər nəzərdən keçirməli və onları MMX-yə və MMX-yə təqdim etdikdən sonra İdarə Heyətinin sədrinə Mgöndərməlidir. Cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə çərçivəsində, MDM müştərilərin həyata keçirdiyi əməliyyatların müştəri profilinə və işgüzar münasibətin mahiyyətinə cavab verməsini müəyyən etmək üçün müştərinin əməliyyatlarının davamlı monitoringini həyata keçirir.

8.8 MDM-in daxili institusional risk qiymətləndirilməsi - MDM mümkün cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsi üçün ən azı ildə bir dəfə institusional risk qiymətləndirilməsini həyata keçirir. Qiymətləndirmə nəticəsində MDM-in üzləşdiyi zəifliklər və təhdidlər öz əksini tapmalı və risk meyarlarının müəyyən edilməsi üçün əsas olmalıdır. İnstitusional risk qiymətləndirilməsi MDM-in İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmiş metodologiya və prosedurlara uyğun həyata keçirilir.

8.9 yeni məhsulların yaradılması və istifadəyə verilməsinə dair daxili qayda və prosedurlar - MDM-də yeni məhsul və ya xidmət yaradılarkən və onun istifadəyə verilməsindən əvvəl həmin məhsulun və ya xidmətin cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin müəyyənləşməsi prosesi həyata keçirilməlidir. İdarə Heyəti riski yüksək olan məhsul və ya xidmət üzrə riskin azaldılmasını təmin edən addımlar atmalıdır. Risk qiymətləndirilməsi nəticəsində şübhəli əməliyyatlarının sayının çox olmasının və riskin azaldıla bilinməməsinin həmin məhsul və ya xidmətin təqdim edilməsindən imtina üçün əsas olaraq qəbul edilməlidir.

8.10 Yeni texnologiyaların tətbiqi zamanı verifikasiya tədbirləri - MDM yeni və inkişaf edən texnologiyaların vasitəsi ilə yaradılan işgüzar münasibətlərə və aparılan əməliyyatlara yüksək riskli münasibətlər və əməliyyatlar kimi yanaşır və bu münasibətlərin yaradılması və əməliyyatların həyata keçirilməsi zamanı cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi risklərinin qiymətləndirilməsi və

mitiqasiyası üzrə adekvat tədbirlər görür. MDM-də yeni texnologiyaların tətbiqi müştəri uyğunluğu tədbirlərini istisna etmir. Müştəri uyğunluğu tədbirləri informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə tətbiq edildikdə, məlumat və sənədlər elektron qaydada əldə edilməlidir. Yeni texnologiyalar müştəri uyğunluğu tədbirlərinin tam tətbiqinə imkan vermir və ya müştərinin benefisiar mülkiyyətçinin müəyən edilməsində, eləcə də təqdim olunmuş məlumat və sənədlərin həqiqiliyinin yoxlanılmasında aradan qaldırılması mümkün olmayan şübhələr və ya uyğunsuzluqlar varsa, yeni texnologiyaların tətbiqindən imtina edilməlidir.

8.11 Sanskiya siyahıları və hədəfləri maliyyə sanksiyaları üzrə fəaliyyətin beynəlxalq standartlar və “Hədəfli maliyyə sanksiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanununa uyğun olaraq həyata keçirilməsi işi İdarə Heyəti tərəfindən təmin olunmalıdır. MDM müştəri, benefisiar mülkiyyətçilər, mühüm iştirak payına sahib şəxslər və səlahiyyətli nümayəndələrinin adları MDM-in informasiya sistemində saxlanılır. Aşağıdakı hallarda qeyd olunan tərəflərin məlumatları müvafiq siyahılar üzrə yoxlamadan keçirilir:

- İşgüzar münasibət qurulan zaman
- Qeyri-rezidentlərin depo hesablarının qeydiyyatı zamanı
- Müştəri məlumatlarına düzəliş edilən zaman
- Ümumi sanksiya siyahılarında dəyişiklik baş verdikdə
- Dövri monitorinqlər zamanı

MDM müştəriləri, o cümlədən, benefisiar mülkiyyətçiləri, mühüm iştirak payına sahib şəxs və səlahiyyətli nümayəndələri müvafiq siyahılar ilə üzləşdirmək üçün Əməliyyat Sistemində-də avtomatik yoxlama mexanizmi formalaşdırır. Bu siyahılar MDM-ə həm MMX tərəfindən təqdim edilir, həm də beynəlxalq mənbələrdən əldə edilir. Bu siyahıların köməyi ilə MDM müştərilər və onların əlaqəli tərəflərinin dövri monitorinqini həyata keçirmə imkanı əldə edir.

8.12 Siyasi nüfuzlu şəxslərlə bağlı, onların statusunun təyin edilməsi həm siyahılar və kənar mənbələr vasitəsi ilə yoxlamaqla təyin edilir. Müştərinin özü, onun benefisiar mülkiyyətçisi, mühüm iştirak payına sahib şəxslər, səlahiyyətli nümayəndələri siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxs olduqda, müştəri sistem tərəfindən yüksək riskli müştəri kateqoriyasına aid edilir və işgüzar münasibətlərin qurulması prosesi İdarə Heyətinin razılığı və ƏL/TMM – dən məsul aidiyyəti struktur bölmənin təsdiqi ilə həyata keçirilir. Siyasi nüfuzlu şəxs, onun yaxın qohumu və ya yaxın münasibətdə olduğu şəxslə işgüzar münasibətlərə davamlı gücləndirilmiş müştəri uyğunluğu tədbirləri tətbiq edilir. MDM aşağıdakı sadalanan sanskiya siyahıları üzrə skrininqi həyata keçirir:

- Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinq Xidməti tərəfindən müəyyən edilmiş ölkə daxili monitorinq siyahıları
- BMT nin müvafiq sanksiyalar siyahıları
- Siyasi nüfuzlu şəxs siyahıları.

8.13 MDM-də ƏL/TMM üzrə daxili nəzarət sisteminin effektivlik və adekvatlığı daxili audit tərəfindən yoxlanılır. Daxili auditin məqsədlərindən biri cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi haqqında qayda və prosedurların, habelə daxili nəzarət sisteminin tətbiqi prosesində baş vermiş xəta və nöqsanların aşkarlanması və buna səbəb olan amillərin aradan qaldırılması üçün tövsiyyə və təklifləri özündə əks etdirən hesabatı hazırlamaqdır. Bu hesabatlar Müşahidə Şurası

iclaslarında müzakirə olunur və aşkarlanmış çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün tədbirlər planı tərtib edilərək icra edilir.

8.14 Hədəfli maliyyə sanksiyaları cinayət mühakimə icraatı çərçivəsində tətbiq edilən tədbirləri əvəzləmədən, önleyici xarakter daşıyaraq, terrorçuluğun, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin, kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının və yayılmasının maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması məqsədilə aşağıdakı tədbirləri nəzərdə tutur:

- Aktivlərin təxirəsalınmadan dondurulması,
- Sanksiya tətbiq edilməli fiziki şəxslərin və qurumların aktivlər, iqtisadi resurslar və ya maliyyə və digər əlaqəli xidmətlərlə təmin edilməsinin qadağan edilməsi.

8.14.1 Terrorçuluq, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının və yayılmasının maliyyələşdirilməsi fəaliyyəti ilə bilavasitə əlaqəli olub-olmamasından asılı olmayaraq aşağıdakı aktivlər dondurulmalıdır:

- Sanksiya tətbiq edilməli fiziki şəxslər və qurumların aktivləri,
- Sanksiya tətbiq edilməli fiziki şəxslər və qurumların birbaşa və ya dolayı, təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə mülkiyyətində və ya nəzarətində olan aktivlər, habelə belə aktivlər vasitəsilə əldə edilmiş digər aktivlər,
- Sanksiya tətbiq edilməli fiziki şəxslər və qurumların adından və ya onların tapşırığı ilə fəaliyyət göstərən fiziki şəxslərin və qurumların aktivləri,
- Sanksiya tətbiq edilməli fiziki şəxslər və qurumların birbaşa və ya dolayı, təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə mülkiyyətində və ya nəzarətində olan qurumların aktivləri.

8.14.2 MDM nəzərdə tutulan aktivləri beynəlxalq və ölkədaxili siyahılar hədəfli maliyyə sanksiyalarına dair internet informasiya ehtiyatında dərc edildiyi vaxtdan təxirəsalınmadan və həmin maddədə göstərilən şəxslərə xəbərdarlıq etmədən dondurmali və dərhal bu barədə MMX-yə məlumat verməlidir. Nəzərdə tutulmuş aktivlər sanksiya tətbiq edilməli fiziki şəxslər və qurumlar müvafiq siyahıda olduğu müddətdə dondurulmuş saxlanılmalı və yalnız onlar siyahıdan çıxarıldıqdan sonra təxirə saxlınmadan azad edilməlidir.

8.15 Şübhəli şəxs və ya əməliyyatlar barədə məlumatlar MMX-yə Maliyyə Monitoring Xidmətinin müvafiq platforması vasitəsilə elektron qaydada təqdim edilir. MDM bu platformadan qeydiyyatdan keçir və eyniləşdirilir. Bu platformaya yalnız İdarə Heyətinin sədri tərəfindən səlahiyyət verilmiş şəxslər daxil ola və məlumat ala/ötürə bilər. MMX-yə təqdim edilən məlumatlar məxfidir və yalnız qanunvericilik tələblərinə uyğun olaraq səlahiyyətli dövlət orqanları tərəfindən əldə edilə bilər.

8 Yekun müddəalar

9.1 Bu Siyasət və ona edilən dəyişikliklər MDM-in Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edildikdən sonra qüvvəyə minir.

9.2 Bu Siyasətə və onun əsasında qəbul edilən qayda və prosedurlara ən azı ildə bir dəfə yenidən baxılır və yenilənməsinə zərurət olduqda müvafiq dəyişikliklər edilir.